नेपाल राजपत्र

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ५४) काठमाडौं, चैत १७ गते २०६१ साल (अतिरिक्ताङ्क ६२ (क)

भाग ३

श्री ५ को सरकार

गृह मन्त्रालयको

सूचना १

प्रहरी (दशौं संशोधन) नियमावली, २०६१

प्रहरी नियमावली, २०४९ लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

प्रहरी ऐन, २०१२ को दफा ३९ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले देहायका नियमहरु बनाएको छ :-

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :(१) यी नियमहरुको नाम "प्रहरी (दशौं संशोधन) नियमावली, २०६१" रहेको छ ।

(२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम १६ मा संशोधन : प्रहरी नियमावली, २०४९ (यसपछि मूल नियमावली भनिएको) को नियम १६ को उप-नियम (१) को सट्टा देहायको उप नियम (१) राखिएको छ :-

"(१) प्रहरी निरीक्षक र प्रहरी सहायक निरीक्षक पदमा खुल्ला प्रतियोगिताद्वारा पदपूर्ति गर्दा सम्बन्धित उम्मेदवारको देहायका विषयमा परीक्षा लिईनेछ :-

(क) प्रहरी निरीक्षक

बिषय	पूर्णाङ्क
(१) नेपाली रचना	१००
(२) अंग्रेजी	१००
(३) सामान्य ज्ञान र बौद्धिक परीक्षा	१००
(४) नेपाल अधिराज्यको संविधान र सेवा सम्बन्धी विषय	१००
(५) शारीरिक तन्दुरुस्ती	१००

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) प्रहरी सहायक निरीक्षक

(१) नेपाली रचना र अंग्रेजी	१००
(२) सामान्य ज्ञान र बौद्धिक परीक्षा	१००
(३) नेपाल अधिराज्यको संविधान र सेवा सम्बन्धी विषय	१००
(४) शारीरिक तन्दुरुस्ती	१०० "

३. मूल नियमावलीको नियम ३५ मा संशोधन : मूल नियमावलीको नियम ३५ को खण्ड (म) पछि देहायका खण्ड (य) र (र) थपिएका छन् :

"(य) अपराध नियन्त्रण वा अनुसन्धान गर्ने सिलसिलामा घर वा डेरामा बस्ने व्यक्तिहरुको व्यक्तिगत विवरण संकलन गर्ने ।

(र) जिल्लाभित्र आवत जावत गर्ने व्यक्तिहरुलाई आफ्नो पहिचान खुल्ने परिचयपत्र वा कागजात साथमा लिएर यात्रा गर्न वा सुरक्षाकर्मीले खोजेका वखत त्यस्तो परिचयपत्र वा कागजात देखाउनु पर्ने गरी आवश्यकतानुसार सार्वजनिक सूचना जारी गर्ने ।"

४. मूल नियमावलीमा नियम ९३क थप : मूल नियमावलीको नियम ९३ पछि देहायको नियम ९३क थपिएको छ :

"९३क माथिल्लो कार्यालयबाट कारवाही गर्न सक्ने : नियम ९३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सजाय पाउने प्रहरी कर्मचारी कार्यरत रहेको कार्यालयमा सजाय गर्न अधिकार प्राप्त अधिकारी नरहेको अवस्थामा माथिल्लो कार्यालयको दर्जा पुगेको कर्मचारीबाट विभागीय कारवाही गर्न वा पुनरावेदन सुन्न बाधा पर्ने छैन ।"

सूचना २

कारागार (दशौं संशोधन) नियमावली, २०६१

कारागार नियमावली, २०२० लाई संशोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

कारागार ऐन, २०१९ को दफा २७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले देहायका नियमहरु बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः (१) यी नियमहरुको नाम "कारागार (दशौं संशोधन) नियमावली, २०६१" रहेको छ ।

(२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. कारागार नियमावली, २०२० को नियम २ मा संशोधनः कारागार नियमावली, २०२० (यसपछि "मूल नियमावली" भनिएको) को नियम २ को खण्ड (ख) को सट्टा देहायको खण्ड (ख) राखिएको छः-

"(ख) "छानविन तथा अनुसन्धान केन्द्र" भन्नाले कुनै अपराधको तहकिकात, जाँचबुझ वा पुर्पक्षको सिलसिलाभा थुनुवालाई राखिएको घर वा स्थान सम्झनु पर्छ ।"

३. मूल नियमावलीमा परिच्छेद-२क. थपः मूल नियमावलीको परिच्छेद-२ पछि देहायको परिच्छेद-२क. थपिएको छ :-

"परिच्छेद-२क.

सामुदायिक सेवा तथा खुला कारागार सम्बन्धी व्यवस्था

१६क. सामुदायिक सेवामा पठाउने सम्बन्धी व्यवस्थाः (१) कुनै मुद्दामा तीन वर्षसम्म कैद सजाय हुन सक्ने व्यक्तिले सामुदायिक सेवा गर्न चाहेमा मुद्दा हेर्ने अधिकारी समक्ष अनुसूची-२क. बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि मुद्दा हेर्ने अधिकारीले देहायका विषय उपर विचार गर्दा निवेदन माग बमोजिम कसूरदार ठहरिएको व्यक्तिलाई सामुदायिक सेवामा पठाउन मनासिव देखेमा कारागारको सट्टा सामुदायिक सेवामा पठाउने गरी निर्णय गर्न सक्नेछ :

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(क) कसूर र कसूर गर्दाको कारण र अवस्था,
(ख) निजको विगतको चालचलन,
(ग) निजको उमेर,
(घ) निजले कसूरका सम्बन्धमा गरेको साविती र निजले कसूरको लागि गरेको क्षमा याचना,
(ङ) निजले गर्न सक्ने सामुदायिक सेवाको प्रकृति ।

(३) उपनियम (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम स्थापना वा गठन भएको अदालत बाहेक मुद्दा हेर्ने अन्य अधिकारीले कसूरदारलाई सामुदायिक सेवामा पठाउँदा सम्बन्धित जिल्ला अदालत समक्ष त्यसरी सामुदायिक सेवामा पठाउने आधार र कारण समेत उल्लेख गरी अनुमति माग गर्नु पर्नेछ र सम्बन्धित जिल्ला अदालतले पनि त्यस्तो आधार र कारण मनासिव देखेमा त्यस्तो कसूरदारलाई सामुदायिक सेवामा पठाउने अनुमति दिन सक्नेछ ।

(४) उपनियम (२) बमोजिम मुद्दा हेर्ने अधिकारीले कसूरदारलाई सामुदायिक सेवामा पठाउने निर्णय गर्दा दैनिक दुई घण्टा सामुदायिक सेवामा काम गरे वापत एक दिनको दरले कैद कट्टा हुने गरी कसूरदारले कति अवधि सामुदायिक सेवा गर्नु पर्ने हो सो समेत खुलाउनु पर्नेछ ।

(५) उपनियम (२) बमोजिम मुद्दा हेर्ने अधिकारीबाट कसूरदारलाई सामुदायिक सेवामा पठाउने निर्णय भए पछि काठमाडौं उपत्यकाको हकमा कारागार व्यवस्थापन विभागले र काठमाडौं उपत्यका बाहिरको हकमा सम्बन्धित कारागार कार्यालयले कसूरदारलाई सामाजिक सेवामा लगाउन इच्छुक विद्यालय, अस्पताल, स्थानीय निकाय, देवालय, वृद्धाश्रम लगायत यस्तै प्रकृतिका अन्य निकाय वा सामाजिक संघ संस्थासंग लिखित समझदारी गरी कसूरदारलाई आवश्यक शर्तहरु पालना गर्ने कबुलियतनामा गराई सामुदायिक सेवा गर्न त्यस्तो निकाय वा संस्थामा पठाउनु पर्नेछ र त्यसरी कसूरदारलाई सामुदायिक सेवामा पठाउँदा कारागार व्यवस्थापन विभागले सामुदायिक सेवा तथा खुला कारागार व्यवस्थापन केन्द्रीय समितिको र कारागार कार्यालयले सामुदायिक सेवा तथा खुला कारागार व्यवस्थापन जिल्ला समितिको परामर्श लिनु पर्नेछ ।

(६) उपनियम (५) बमोजिम पठाइएको कसूरदारले दिनको कम्तीमा दुई घण्टा सम्बन्धित निकाय वा संस्थामा सामुदायिक सेवा गर्नु पर्नेछ र बाँकी अवधि स्वरोजगारको रुपमा काम गर्न सक्नेछ ।

(७) उपनियम (५) बमोजिम सामुदायिक सेवामा पठाइएको कसूरदारलाई देहायको अवस्थामा सामुदायिक सेवाबाट फिर्ता गर्न आवश्यक ठानेमा सोको अनुमतिको लागि कारागार व्यवस्थापन विभाग वा कारागार कार्यालयले सम्बन्धित जिल्ला अदालत समक्ष लेखी पठाउनु पर्नेछ :-

(क) निजले प्रचलित कानून विपरीत कार्य गरेमा,
(ख) निजले सम्बन्धित निकाय वा संस्थासँग भएको समझदारीपत्र बमोजिम ठेकिएको काम नगरेमा,
(ग) निजले सामुदायिक सेवामा जाँदाको बखत गरेको कबुलियतनामा विपरीत कार्य गरेमा ।

(८) उपनियम (७) बमोजिम अनुमतिको लागि लेखिआएमा र कसूरदारलाई सामुदायिक सेवाबाट फिर्ता गर्न मनासिव देखेमा सम्बन्धित जिल्ला अदालतले त्यस्तो कसूरदारलाई सामुदायिक सेवाबाट फिर्ता गर्ने अनुमति दिनेछ ।

(९) उपनियम (८) बमोजिम कुनै कसूरदारलाई सामुदायिक सेवाबाट फिर्ता गर्ने अनुमति प्राप्त भएमा कारागार व्यवस्थापन विभाग वा कारागार कार्यालयले त्यस्तो कसूरदारलाई सामुदायिक सेवाबाट कारागारमा फिर्ता गर्नेछ ।

(१०) उपनियम (९) बमोजिम सामुदायिक सेवाबाट फिर्ता गरिएको कसूरदारले बाँकी कैद कारागारमा रही भुक्तान गर्नु पर्नेछ र निजलाई सोही कैद अवधिमा पुनः सामुदायिक सेवामा पठाइने छैन।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१६ख. खुला कारागार सम्बन्धी व्यवस्थाः (१) श्री ५ को सरकारले आवश्यकता अनुसार नेपाल अधिराज्यभित्र रहेको कुनै भवन वा स्थानलाई खुला कारागारको रुपमा तोक्न सक्नेछ ।

(२) तीन वर्ष भन्दा बढी कैद सजाय भई कम्तीमा एक तिहाई कैदको अवधि भुक्तान गरिसकेको कैदीले उपनियम (१) बमोजिम तोकिएको खुला कारागारमा बस्न चाहेमा अनुमतिको लागि अनुसूची-२ख. बमोजिमको ढाँचामा सम्बन्धित कारागार कार्यालय मार्फत कारागार व्यवस्थापन विभाग समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम प्राप्त हुन आएको निवेदन उपर जाँचबुझ गरी कारागार व्यवस्थापन विभागले उक्त निवेदन सामुदायिक सेवा तथा खुला कारागार व्यवस्थापन केन्द्रीय समिति समक्ष पठाउने छ र सो समितिले देहायका कुरामा विचार गरी कैदीलाई खुला कारागारमा बस्ने अनुमति दिन हुने नहुने सम्बन्धमा कारण र आधार खुलाई कारागार व्यवस्थापन विभाग समक्ष सिफारिस गर्नेछ :-

(क) अपराध गर्दाको कारण र अवस्थाको सम्बन्धमा फैसलामा उल्लेख भएको व्यहोरा,
(ख) कैदमा रहँदा जेलरले प्रमाणित गरिदिएको निजको चालचलन,
(ग) कैदीको उमेर,
(घ) कैदीले गर्न चाहेको स्वरोजगारको प्रकृति तथा रोजगारदाताले तोकेको रोजगार सम्बन्धी सेवाका शर्त तथा सुविधा ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम सामुदायिक सेवा तथा खुला कारागार व्यवस्थापन केन्द्रीय समितिले कारागार व्यवस्थापन विभाग समक्ष कैदीलाई खुला कारागारमा बस्ने अनुमति दिने सिफारिस गरेमा कारागार व्यवस्थापन विभागले कुनै रोजगारदाता कहाँ रोजगार गर्ने कैदीको हकमा रोजगारदातासँग समझदारीपत्र गरी र स्वरोजगार गर्ने कैदीको हकमा त्यस्तो स्वरोजगारको विवरण खुलाई आवश्यक शर्त पालना गर्ने कबुलियतनामा गराई खुला कारागारमा बस्ने अनुमति दिन सक्नेछ ।

(५) उपनियम (३) वा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको कैदीलाई खुला कारागारमा बस्ने अनुमति दिइने छैन :-

(क) एकपटक कारागारबाट भागेको कैदी,
(ख) कैदमा रहँदा असल चालचलन नभएको भनी अभिलेखमा जनिएको कैदी,
(ग) मानसिक सन्तुलन ठिक नभएको भनी चिकित्सकले प्रमाणित गरी दिएको कैदी ।

(६) उपनियम (४) बमोजिम खुला कारागारमा बस्ने अनुमति प्राप्त कैदीले देहायका शर्तहरु पालना गर्नु पर्नेछ :-

(क) खुला कारागारमा बस्ने अनुमति दिंदाका बखत उल्लिखित काम मात्र गर्नु पर्ने,
(ख) खुला कारागार क्षेत्रबाट बाहिर जाँदा वा खुला कारागार भित्र आउँदा कैदीको साथमा रहेका सामानहरु जाँच गराउनु पर्ने र निजको साथमा आएका मानिसको अभिलेख गराउनु पर्ने,
(ग) निर्धारित समयमा मात्र खुला कारागार क्षेत्रबाट बाहिर जाने र खुला कारागार भित्र आउनु पर्ने,
(घ) कबुलियतनामामा तोकिएको स्थान र क्षेत्र बाहेकका अन्य स्थान र क्षेत्रमा बसोबास गर्न नहुने,
(ङ) खुला कारागारमा परिवार बाहेक अन्य व्यक्तिलाई स्थायी रुपमा बस्न नदिने,
(च) खुला कारागार अधिकृतले समय समयमा दिएको निर्देशन पालन गर्नु पर्ने ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(७) कुनै कैदीले उपनियम (६) मा उल्लिखित शर्तहरु पालना गरेको नपाइएमा कारागार व्यवस्थापन विभागले त्यस्तो कैदीलाई खुला कारागारबाट फिर्ता गर्नेछ ।

(८) उपनियम (७) बमोजिम फिर्ता गरिएको कैदीले कैदको बाँकी अवधि कारागारमा भुक्तान गर्नु पर्नेछ र निजलाई सोही कैद वापत पुनः खुला कारागारमा पठाइने छैन ।

१६ग. सामुदायिक तथा खुला कारागार व्यवस्थापन समिति सम्बन्धी व्यवस्था: (१) सामुदायिक सेवा तथा खुला कारागारको सञ्चालन र व्यवस्थापनको सम्बन्धमा कारागार व्यवस्थापन विभागलाई राय सुझाव दिन र कसूरदारलाई सामुदायिक सेवा वा खुला कारागारमा पठाउने सम्बन्धमा विभागलाई आवश्यक परामर्श दिन देहाय बमोजिमको एक सामुदायिक सेवा तथा खुला कारागार व्यवस्थापन केन्द्रीय समिति रहनेछ :-

(क) महानिर्देशक, कारागार व्यवस्थापन विभाग -अध्यक्ष
(ख) प्रतिनिधि (वरिष्ठ प्रहरी उपरीक्षक), प्रहरी प्रधान कार्यालय - सदस्य
(ग) कानून अधिकृत, गृह मन्त्रालय - सदस्य
(घ) प्रतिनिधि (उप-सचिव), कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय - सदस्य
(ङ) कारागार सुधार र सामुदायिक सेवाको क्षेत्रमा कार्यरत गैर सरकारी संस्थामध्येबाट कारागार व्यवस्थापन विभागको महानिर्देशकले तोकेको दुईजना प्रतिनिधि - सदस्य
(च) निर्देशक, कारागार व्यवस्थापन विभाग -सदस्य-सचिव

(२) जिल्लास्तरमा सामुदायिक सेवा र खुला कारागारको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न र कुनै कसूरदारलाई सामुदायिक सेवामा पठाउने सम्बन्धमा कारागार कार्यालयलाई आवश्यक परामर्श दिन प्रत्येक जिल्लामा देहाय बमोजिमको एक सामुदायिक सेवा तथा खुला कारागार व्यवस्थापन जिल्ला समिति रहनेछः-

(क) जेलर, कारागार कार्यालय -अध्यक्ष
(ख) प्रतिनिधि, जिल्ला प्रहरी कार्यालय -सदस्य
(ग) प्रतिनिधि, जिल्ला प्रशासन कार्यालय -सदस्य
(घ) प्रतिनिधि, जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय -सदस्य
(ङ) कारागार सुधार र सामुदायिक सेवाको क्षेत्रमा कार्यरत गैर सरकारी संस्थामध्येबाट जेलरले तोकेको एकजना प्रतिनिधि -सदस्य

(३) उपनियम (१) वा (२) बमोजिमको समितिले बैठकमा कुनै विशेषज्ञलाई पर्यवेक्षकको रुपमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(४) उपनियम (१) वा (२) बमोजिमको समितिले बैठक सम्बन्धी कार्यविधि आफै निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(५) उपनियम (१) वा (२) बमोजिमको समितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार कारागार व्यवस्थापन विभागले तोकिदिए बमोजिम हुनेछ ।

१६घ. सामुदायिक सेवा अधिकृत र खुला कारागार अधिकृत तोक्न सक्ने: सामुदायिक सेवामा संलग्न रहेका कसूरदार र खुला कारागारमा बस्ने कैदीको चालचलन र काम, कारबाहीको अनुगमन र निरीक्षण गरी कारागार व्यवस्थापन विभाग वा कारागार कार्यालय समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्न, खुला कारागारमा जान चाहने कैदीको लगत संकलन तथा सामुदायिक सेवा लिन चाहने निकाय वा संस्थासंग सम्पर्क राख्न तथा सामुदायिक सेवा तथा खुला कारागार सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने कार्यमा विभाग वा कारागार कार्यालयलाई सहयोग गर्न गृह मन्त्रालयले कारागार व्यवस्थापन विभाग वा सो अन्तर्गत कार्यरत कुनै अधिकृतलाई सामुदायिक सेवा अधिकृत र खुला कारागार अधिकृतको रुपमा तोक्न सक्नेछ ।

१६ङ. बाल सुधार गृहमा रहने अवधि बढाउन सक्ने: प्रचलित कानुन बमोजिम बाल सुधार गृहमा पठाइएका बालबालिकाको उमेर १६ वर्ष पुगेको भए तापनि सम्बन्धित बाल सुधार गृहले निजको चालचलनमा सुधार आएको र निजलाई थप अवधिसम्म बाल सुधार गृहमा राख्न उपयुक्त छ भनी

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सिफारिस गरेमा जेलरले त्यस्ता बालबालिकाको हकमा बाल सुधार गृहमा बस्ने अवधि बढाउन सक्नेछ ।"

४. मूल नियमावलीको नियम २२ मा संशोधनः (१) मूल नियमावलीको नियम २२ को,-

(१) उपनियम (४) को खण्ड (क) को सट्टा देहायको खण्ड (क) राखिएको छ :-

"(क) प्रत्येक कैदी वा थुनुवालाई चार हाते काम्लो एक र पाँच हाते पाखी एक वा काम्लो र पाखीको सट्टा सिरक डसना लिन चाहने बन्दीलाई तीन किलो कपास बराबरको सिरक एक तथा तीन किलो कपास बराबरको डसना एक र चार हाते कोराको च्यादर वा तन्ना एक हरेक दुई वर्षमा एक पटक ।"

(२) उपनियम (५) को सट्टा देहायको उपनियम (५) राखिएको छ :-

"(५) उपनियम (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै कैदी वा थुनुवा दुई वर्ष नपुग्दै छुटी जाने भएमा निजले लिएको उक्त सामान कारागार प्रशासनलाई फिर्ता गर्नु पर्नेछ ।"

५. मूल नियमावलीमा नियम २४क. थपः मूल नियमावलीको नियम २४ पछि देहायको नियम २४क. थपिएको छ :-

"२४क. चौकिदार, नाइके र सहनाइकेको नियुक्ति र संख्या : (१) कारागारको आन्तरिक व्यवस्थापनमा सहयोग लिने प्रयोजनको लागि जेलरले कारागारका कैदीहरुमध्येबाट देहाय बमोजिमको संख्यामा चौकिदार, नाइके र सहनाइके नियुक्ति गर्न सक्नेछ :-

(क) प्रत्येक कारागारमा महिला तथा पुरुष कारागारको लागि एक/एक जना र छुट्टा छुट्टै कम्पाउण्ड भएको प्रत्येक कारागार भवनको लागि एक/ एक जना चौकिदार,

(ख) पच्चीस बन्दी बराबर एक नाइके र

(ग) दश बन्दी बराबर एक सहनाइके ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम चौकिदार, नाइके र सहनाइकेको संख्या निर्धारण गर्दा आषाढ मसान्तको बन्दीहरुको संख्यालाई आधार बनाउनु पर्नेछ र जेलरले सो नामावली सहितको विवरण कारागार व्यवस्थापन विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कैदबाट एक पटक फरार भै पुनः पक्राउमा परेर कैदमा रहेको, कैदी वा थुनुवालाई भगाउने काममा संलग्न रहेको, अरु कैदी वा थुनुवालाई यातना दिएको, खराब चालचलन भएको र सोही आर्थिक वर्षको बीचमा कैद मुक्त हुने अवस्थामा रहेको बन्दीलाई चौकिदार, नाइके र सहनाइकेमा नियुक्त गरिने छैन ।

(४) चौकिदार, नाइके र सहनाइकेले अरु वन्दी वा थुनुवालाई शारीरिक यातना दिएको र अरु वन्दीसंग कुनै किसिमको अनुचित फाइदा लिएको पाइएमा जेलरले त्यस्तो व्यक्तिलाई चौकिदार, नाइके र सहनाइकेबाट तुरुन्त हटाउनु पर्नेछ ।"

६. मूल नियमावलीमा नियम २५क. थपः मूल नियमावलीको नियम २५ पछि देहायको नियम २५क. थपिएको छ :-

"२५क. सिधा वा सुविधा नपाउनेः यस परिच्छेदमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सामुदायिक सेवा वा खुला कारागारमा रहेको कसूरदार वा कैदीले सो अवधिभर यस परिच्छेद बमोजिम पाउने सिधा वा सुविधा पाउने छैन ।"

७. मूल नियमावलीको नियम २६मा संशोधनः मूल नियमावलीको नियम २६ को,-

(१) उपनियम (१) को खण्ड (ग) पछि देहायको खण्ड (घ) थपिएको छः-

"(घ) जेलर वा निजले तोकेको कर्मचारी वा सुरक्षाकर्मीको रोहवरमा आफ्नो परिवारसँग टेलिफोन वा अन्य सञ्चार सम्पर्क गर्ने सुविधा पाउन सक्नेछ ।"

(२) उपनियम (२) पछि देहायको उपनियम (३) थपिएको छ :-

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

"(३) उपनियम (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कारागार तथा कैदी वा थुनुवाको अवस्थाको विषयमा जानकारी लिनको निमित्त कुनै संचार माध्यमका प्रतिनिधि वा अध्ययन अनुसन्धान कार्यमा संलग्न व्यक्ति वा संस्थाले औपचारिक रुपले अनुरोध गरेमा जेलरले कैदी वा थुनुवासंग भेटघाट गर्ने अनुमति दिन सक्नेछ।"

८. मूल नियमावलीको नियम २९ मा संशोधनः (१) मूल नियमावलीको नियम २९को,-

(१) उपनियम (१) पछि देहायको उपनियम (१क) थपिएको छः-

"(१क) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको मुद्दामा कैद सजाय पाएको व्यक्तिको कैद सजाय छोट्याउन सकिने छैन :-

(क) जीउ मास्ने बेच्ने,
(ख) जबरजस्ती करणी,
(ग) कैदबाट भागे भगाएको,
(घ) भन्सार चोरी निकासी पैठारी,
(ङ) लागू औषधिको कारोवार,
(च) भ्रष्टाचार सम्बन्धी,
(छ) जासूसी सम्बन्धी।"

(२) उपनियम (२) पछि देहायको उपनियम (२क) थपिएको छ :-

"(२क) उपनियम (१) र (१क) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि असल चालचलन भएका सत्तरी वर्ष उमेर पुगेका कैदीहरुको हकमा पचहत्तर प्रतिशतसम्मको कैद सजाय छोट्याउन वा दुवै आँखा नदेख्ने वा दुवै खुट्टा नचल्ने वा अङ्गभङ्ग भई ओछ्यान परी निको नहुने अवस्थामा पुगेको भनी सरकारी चिकित्सकले सिफारिस गरेका कैदीको हकमा बाँकी कैदको सजाय छोट्याउन सकिनेछ।"

(३) उपनियम (३) मा रहेका "उपनियम (१) र (२) मा लेखिएको" भन्ने शब्दहरुको सट्टा "उपनियम (१), (२) र (२क) बमोजिम" भन्ने शब्दहरु र "कारागार प्रमुख" भन्ने शब्दहरुको सट्टा "जेलर" भन्ने शब्द राखिएका छन्।

९. मूल नियमावलीको नियम ३० मा संशोधनः मूल नियमावलीको नियम ३० को सट्टा देहायको नियम ३० राखिएको छः-

"३०. कैद गर्ने अवधिः (१) प्रचलित कानून बमोजिम जन्मकैदको सजाय पाएको कैदीलाई कैद गर्दा बीस वर्ष कैद गरिनेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम कैद गरिने अवधिभित्र कारागारमा ज्यादै राम्रो चालचलन भएको कैदीलाई नियम २९ बमोजिम कैद माफी हुन श्री ५ का हजूरमा जाहेर गर्न सकिनेछ।"

१०. मूल नियमावलीमा नियम ३४क. थपः मूल नियमावलीको नियम ३४ पछि देहायको ३४क.थपिएको छ :-

"३४क. सीप विकास तथा स्वास्थ्य र शिक्षा सम्बन्धी तालीम सञ्चालनः कुनै संघ संस्थाले बन्दीको सीप विकास एवं स्वास्थ्य र शिक्षा सम्बन्धी ज्ञानको निमित्त कारागार भित्र त्यस्तो सीप विकास एवं स्वास्थ्य र शिक्षा सम्बन्धी तालीम सञ्चालन गर्न निवेदन दिएमा र त्यस्तो तालीम बन्दीको निमित्त उपयोगी हुने देखिएमा कारागार व्यवस्थापन विभागले त्यस्तो तालीम सञ्चालन गर्न अनुमति दिन सक्नेछ।"

११. मूल नियमावलीको नियम ३५ मा संशोधनः मूल नियमावलीको नियम ३५ को उपनियम (२) मा रहेका "नाइके १ जवान समेत" भन्ने शब्दहरुको सट्टा "नाइके एकजना समेत" भन्ने शब्दहरु राखिएका छन्।

१२. मूल नियमावलीको नियम ३७ मा संशोधनः मूल नियमावलीको नियम ३७ को उपनियम (२) को,-

(१) खण्ड (क) मा रहेका "सदर सेण्ट्रल" भन्ने शब्दहरुको सट्टा "केन्द्रीय" भन्ने शब्द राखिएको छ।

(२) खण्ड (ख), (ग) र (घ) मा रहेका "सेण्ट्रल" भन्ने शब्दहरु झिकिएका छन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१३. मूल नियमावलीको नियम ३९ मा संशोधनः मूल नियावलीको नियम ३९ को उपनियम (४) पछि देहायको उपनियम (५) थपिएको छ :-

"(५) गम्भीर प्रकृतिको रोग लागेको थुनुवा वा कैदीलाई नियमित औषधि उपचारको अतिरिक्त पौष्टिक खुराक आवश्यक छ भनी चिकित्सकले सिफारिस गरेमा एक पटकमा थुनुवा वा कैदीको कुल संख्याको बढीमा एक प्रतिशतसम्म वा एक सयभन्दा थोरै कैदी वा थुनुवा भएको कारागारमा एक जनासम्मलाई प्रति दिन एकसय ग्राम खसीको मासु वा सोको मूल्य बराबरको अरु प्रकारको पौष्टिक पदार्थ पौष्टिक खुराक स्वरुप उपलब्ध गराउन सकिनेछ।"

१४. मूल नियमावलीको नियम ४६ मा संशोधनः मूल नियावलीको नियम ४६ को,-

(१) उपनियम (१) को सट्टा देहायको उपनियम (१) राखिएको छ:-

"(१) कारागारभित्र हात हतियार, विष्फोटक पदार्थ, विषादी चिज वस्तु, मादक पदार्थ, सिसा, डोरी, काँटा, गल, इत्यादि र प्रकृति र प्रयोग थाहा नभएको अन्य कुनै मालवस्तु वा मोवाइल वा वाकिटकी , पेजर, कर्डलेस टेलिफोन जस्ता आफू खुसी बाहिर सम्पर्क गर्न सकिने सञ्चार उपकरण लैजान हुँदैन।"

(२) उपनियम (२) मा रहेको "जेलर" भन्ने शब्दहरुको पछि "वा निजले तोकेको कर्मचारी वा सुरक्षाकर्मीले" भन्ने शब्दहरु राखिएका छन्।

१५. मूल नियमावलीको नियम ५९ मा संशोधनः मूल नियमावलीको नियम ५९ मा रहेका "जेलर" भन्ने शब्दहरु पछि "वा निजले तोकेको कर्मचारी दा सुरक्षाकर्मीले" भन्ने शब्दहरु राखिएका छन्।

१६. मूल नियमावलीको अनुसूचीमा संशोधनः मूल नियमावलीको,-

(१) अनुसूची-१ को खण्ड (क) मा रहेका "तीस रुपैयाँ" भन्ने शब्दहरु पछि "र दशैं खर्च वापत प्रत्येक वर्ष एकमुष्ट एकसय रुपैयाँ" भन्ने शब्दहरु थपिएका छन्।

(२) अनुसूची-२ पछि यसैसाथ संलग्न अनुसूची-२क र २ख थपिएको छ।

१७. रुपान्तर मूल नियमावलीको ठाउँ ठाउँमा प्रयोग भएको "खोर" भन्ने शब्दको सट्टा "छानविन तथा अनुसन्धान केन्द्र", "भाइनाइके" भन्ने शब्दको सट्टा "सहनाईके" र "जवान" भन्ने शब्दको सट्टा "सुरक्षाकर्मी" भन्ने शब्दहरु राखी रुपान्तर गरिएको छ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची-२क.
(नियम १६क. को उपनियम (१) संग सम्बन्धित)

सामुदायिक सेवा गर्न दिइने निवेदनको ढाँचा

श्री ....अदालत / ....कार्यालयमा चढाएको

निवेदन

विषय :- सामुदायिक सेवा गर्न पाउँ ।

.............वस्ने वर्ष.........को ....निवेदक
प्रतिवादी

.....................को जाहेरीले श्री ५ को सरकार ....   बादी

मुद्दा ....

म निवेदक निवेदन वापतको दस्तुर रु. ५।- यसैसाथ संलग्न राखी निम्न लिखित निवेदन गर्दछु :-

१. उपरोक्त मुद्दामा म समेतले कसूर गरेको ठहर भएमा सो वापत मैले भोग्नु पर्ने कैद सजायको सट्टा सामुदायिक सेवामा संलग्न हुन पाउन यो निवेदन दिएको छु।

२. सामुदायिक सेवामा रहँदा प्रचलित कारागार ऐन, नियम तथा सो अन्तर्गत तोकिएको शर्तको पालना गर्नेछु । सोको उल्लंघन गरेमा बांकी अवधि पुन: कारागारमा बस्न मेरो मन्जुरी छ ।

३. यसमा लेखिएको व्यहोरा ठीक साँचो हो । झुठ्ठा ठहरे कानून बमोजिम सहुँला बुझाउँला ।

निवेदक

.........वस्ने वर्ष......को ....

इति सम्वत २० ......साल .... महिना ...... गते रोज........शभम् ---------------------------------

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची-२ख.
(नियम १६ख को उपनियम (२) सँग सम्बन्धित)
<u>खुला कारागारमा बस्ने अनुमतिको लागि दिइने निवेदन</u>

श्री कारागार व्यवस्थापन विभाग
.... को जाहेरीले वादी श्री ५ को सरकार, प्रतिवादी म समेत भएको .... मुद्दामा ....अदालत । कार्यालयबाट म समेतले कसूर गरेको ठहर गरी मलाई कसूर वापत .... वर्ष ..... महिना कैद ठेकिएकोमा हाल मैले उक्त कैद अवधि मध्ये ..... वर्ष .... अवधि कैद भुक्तान गरिसकेकोले बाँकी कैद अवधि खुला कारागारमा बस्न पाउने अनुमतिको लागि यो निवेदन गरेको छु ।

१. म खुला कारागारमा रहँदा देहाय बमोजिमका शर्तहरु पालना गर्न मन्जूर छ ।
   (क) खुला कारागारमा बस्ने अनुमति दिंदा दिएको आदेशमा उल्लिखित बाहेकका अन्य काम गर्ने छैन ।
   (ख) स्वरोजगारको लागि खुला कारागार क्षेत्रबाट बाहिर प्रस्थान गर्दा र खुला कारागार क्षेत्रमा प्रवेश गर्दा खुला कारागार अधिकृतले तोकेको समय भित्र गर्नेछु ।
   (ग) खुला कारागारमा रहन दिइएको आदेशमा तोकिएको स्थान र क्षेत्र बाहेकका अन्य स्थान र क्षेत्रमा बसोबास गर्ने छैन ।
   (घ) खुला कारागार क्षेत्रको आफ्नो बासस्थानमा परिवार बाहेक अन्य व्यक्तिलाई स्थायी रुपमा राख्ने छैन ।
   (ङ) खुला कारागारमा रहँदा बस्ने घर टहरा तथा प्रयोग गर्ने भान्छाको नियमित रुपले मर्मत सम्भार तथा सरसफाई गर्नेछु ।
२. खुला कारागारमा रहँदा प्रचलित कारागार ऐन, नियम तथा सो अन्तर्गत तोकिएको शर्तको पालना गर्नेछु, सोको उल्लंघन गरेमा बाँकी अवधि पुनः कारागारमा बस्न मेरो मन्जुरी छ ।
३. यसमा लेखिएको व्यहोरा ठीक साँचो छ । झुठ्ठा ठहरे कानून बमोजिम सहुँला बुझाउँला ।
४. <u>संलग्न कागजात</u>
   (क) कैद सजाय पाएको सम्बन्धित अदालतको आदेश वा फैसलाको प्रतिलिपि,
   (ख) कैद बसेको अवधि खुलेको सम्बन्धित कारागार अधिकृतले प्रमाणित गरिदिएको कागज,
   (ग) कैदमा रहँदा मेरो चालचलनको सम्बन्धमा जेलरले प्रमाणित गरिदिएको कागज,
   (घ) मैले गर्न चाहेको स्वरोजगारको विवरण वा रोजगारदाताले रोजगार दिने विषयमा लेखिदिएको आशयपत्र ।

<u>निवेदक</u>

.........वस्ने वर्ष......को ....

इति सम्वत २० ......साल .... महिना ...... गते रोज........शभम् ------------------------------

आज्ञाले,
हरिश्चन्द्र ढुङ्गाना
कानून अधिकृत

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार, काठमाडौंमा मुद्रित। मूल्यः रू. १०।-.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।